

עא: עין משפט
נר מצוה

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) ויגל והתקן (ב) לקמן
ע"ה (ג) כ"ח כדומה (ד) ותי
מיש לעיל ט. בשם הערוך.
(ה) קדושים חל: (ו) ויטין
כ"ו: (ז) (ח) וישיב י"ב חסין
מחוסים י"ג. ד"ה מטענין
וע"פ כחוס' סנהדרין סח:
ד"ה קטן. (י) ובמדרש י"ח.
(יא) ד"ה חל: (יב) ח"י ר"מ
רלשון. (יג) (יד) (טו) (טז) (יז)
ממכר ל"י (יח) י"ח לפדות
המשכנתא לכרי או אפילו
לישראל אף שישראל למלוא
אין פורע שביל הנכרי ט"ו.
ד"ג.

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה כגון וסי'
שיאמר המלוה אין פורע
לך בשביל:

גליון הש"ס
נ"ב ע"ג קרקע והש"ס.
ע"ה לקמן דף ק"ב ע"א
תוס' ד"ה חסין: (ב) וישיב
ר"ה פ"א וכו' בבית
לשילוח ע"ה. ע"ה לעיל
דף טו ע"ג תוס' ד"ה
לפקדן:

הגהות הגר"א
(א) ר"ה ד"ה לון נכ"י
ישראל יתבע ט"ו. נ"ב וישיב
ש"ס. ויבשרת כחב לאש
חסין אלף בערב ש"ק
דון ש"ח ד"ה ע"ה הלוה
כלל מ"ה (וע"פ ר"מ
בי"ד ט"ו ק"ה ס"ח כ'
ה"א) (ב) תוס' ס"ה
ט"ו. וימחר לישראל ט"ו.
נ"ב הר"ה ח"ה. ע"ה
וע"ה ר"ה:

ערב למאן. מי הוא המלוה שאני מומר לעשות לו ערב: **אלו עוברין.** משום לא תשימון (שמות כג): **ואם כיון דנכרי כפר ערבא.** אזיל. אינו מוכר אלף את הערב: **הוא ניהו דשקיל רביע.** ערב זה הלוה מן הנכרי וזמר והלוה לישראל: **לדון דדיני ישראל.** [א] יתבע מן הלוה מחלה וכשלא ימצא אללו יגבה מן הערב והשמה און הערב ליה ממחילה הלך כי פורע לנכרי הויא שעתא הוא דלחופיה לחבריה ומלאי דמוחין ליה שקיל מיניה: **אסור.** דהוא ניהו דקא מוחין ליה ברביית: **ואם העמידו אלל נכרי.** אע"פ שישראל נתנו לחבירו כמלות הנכרי: **מוסר.** דשלומו הוא: **ואם העמידו אלל ישראל אסור.** ואף על פי שקיבלם זה מיד נכרי משום דנכרי שליח של ישראל ושלומו של אדם כמותו: **בשנתא סופא.** דקתני אם העמידו אלל ישראל אסור דמשמע שנכרי זה חסד שלומו של ישראל חומרטא דרבען הוא למיכר. דהא דק"ל דשלומו של אדם כמותו בשולח ישראל ושליח ישראל נאמר דמתרומה גמריין כפיקר שני דקדושים (דף מא:): **חסד גס חסו"ס** לרבית שלוחכם מה חסד בני ברית אף שלוחכם בני ברית: **אלל רישא.** דקתני בני העמידו אלל נכרי מומר: **כיון דלון פורס שליחוה לנכרי.** וישראל מישראל קיבלם הוא ניהו דשקיל רביית: **דאמר לו נכרי.** לישראל רלשון: **הינחם על גבי קרקע** והפטר. וכן עשה ומשם נטלם ישראל שני: **כגון שנשא ונתן הנכרי ביד.** וקבלם מן הרלשון ונתנם לשני: **אדעתא דידיה דישאל.** שהרי הוא הביאו אללו והיו נכרי שלומו ונחמיר מדרבען למיכר כדמתריין כפיפא: **שליחוה דכל הסורה כולה.** שיהא שלומו כמותו: **מפרומה גמריין לה.** כדקדושים: **אבל אן לדידהו.** כגון רישא דנבייתתה הוי שליח וסיפא לחומרטא כדאמרן: **אן לדידהו נמי.** מה חסד בני ברית וחסד היינו שולחים לא נאמרה שליחוה אלל בשולח ישראל ושליח ישראל. מאן דגריס הכא אף שלוחכם בני ברית משתבש: **וזיס מדרבען איס ליה.** שיהא ישראל וזיס ללורן נכרי הלך ההוא ישראל וזיס ליה מדרבען כהלוה זו מישראל (ש"ס): **קטן ליה שליחוה דכי תבז שליחוה כגדול תבז כראוי לתרום שיהא הקדשו הקדשו ודיבירו חל דגבי הקדשות ונדריס איס כתיבט' וגבי מרומה מאת כל איש אשר ידבנו לכו וגו' (שמות כה):**

ערב למואן אילימא ערב לישראל והוא תנא אלו עוברין בלא תעשה המלוה והלוה הערב והעדים אלא לנכרי וכוון דדיניה דנכרי דאזיל בתר ערבא איהו ניהו דקא שקיל מיניה רבייתא אמר רב ששת שקיבל עליו לדון בדיני ישראל אי קיבל עליו לדון בדיני ישראל רביית נמי לוא לשקול אמר רב ששת שקיבל עליו לוא ולא קיבל עליו לוא: **מלוה ישראל מעותיו של גברי מדעת הנכרי כו':** תנו רבנן מלוה ישראל מעותיו של גברי מדעת הנכרי אבל לא מדעת ישראל כיצד ישראל שלוח מעות מן הנכרי ברביית וביקש להחזירם לו מוצאו ישראל אחר ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאחתה מעלה לו אסור ואם העמידו אצל גברי מותר וכן גברי שלוח מעות מישראל ברביית וביקש להחזירם לו מוצאו ישראל אחר ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך כדרך שאחתה מעלה לו מותר ואם העמידו אצל ישראל אסור בשלמא סופא לחומרטא אלא רישא כיון דאין שליחות לנכרי איהו ניהו דקא שקיל מיניה רבייתא אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אחא ברביה דרב איקא הכא במאי עסקינן כגון דאמר ליה הניחם על גבי קרקע והיפטר אי הכי מאי למימרא אלא אמר רב פפא כגון שנמל ונתן ביד ואכתו מאי למימרא מהו דתימא נכרי גופיה כי עביד אדעתא דישאל קא גמיר ויהיב קמ"ל רב אשי אמר כי אמרינן אין שליחות לנכרי הני מילי בתרומה אבל בכל התורה כולה יש שליחות לנכרי והא דרב אשי ברוותא היא מאי שנא תרומה דלא דכתיב ואתם גם אתם מה אמרם ואתם בני ברית אף שלוחכם נמי בני ברית וישליחוה דכל התורה כולה נמי מתרומה גמריין לה אלא דרב אשי אמרינן אין שליחות לנכרי הני מילי אינהו לדין אבל אנן לדידהו הוינא להו שליח והא דרב אשי ברותא היא גמ"ש אינהו לדין דלא דכתיב אתם גם אתם לרבות שלוחכם מה אמרם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אנן לדידהו נמי מה אמרם בני ברית קאמר אלא הא דרב אשי ברותא היא רבינא אמר נהי דשליחות לנכרי לית ליה זכיה מדרבען אית ליה מידי דהוי אקמן קמן לאו

מוצאו ישראל אחר אמר לו תנם לי ואני אעלה לך כו'. ואם תאמר מאי איריא ואני אעלה לך אפילו אמר אני אעלה לנכרי אסור דלא שרי אלף בהעמידו אלל נכרי כיון דמלוה מעותיו לחבירו כדי שיפרע לנכרי רביית בשבילם לא היה המלוה חייב לנכרי רביית כיון דמשכר הלוואה נתן לנכרי הרביית ע"פ המלוה הרי הוא כמותן למלוה עצמו מדון ערב כמו מן מנה לפלוני ואקדש איי לך דמקודשת מדון ערב כפ"ק דקדושים (דף י.) וכן קשה כפיפא וי"ל דנקט לך משום העמידו לאשמועינן רישא דאפילו מקבל ושקדש רביית שרי כיון שמקבלו בשביל נכרי וכן כפיפא כשהעמידו אלל ישראל אסור אפילו מקבל הנכרי רביית: **בשלמא סופא לחומרטא.** תימנה אמאי לא היו רביית גמור כשהעמידו אלל ישראל אפילו מקבל הנכרי רביית שהרי נעשה ישראל שני שלומו של רלשון לקבל חובו מידו של נכרי וי"ל דאפילו שזכיל לכות לחבירו כמילואה הכא אין קבלתו מן הנכרי וזכה לישראל חבירו דנהי אם היה נכרי נתקרי מעותיו היה יכול לכות לחבירו והשתא מיהא שנגברי אינו מפקיין אלל גא לכות מעותיו למלוה על ידי זה הלוה אין לו כח לכות שאם כן היה ישראל המקבל שלומו ואין שליחות לנכרי אלל להיות מותר אשי העמידו אלל ישראל אזי לוא לחומרטא אמרינן דיש שליחות לנכרי אלל רישא אמאי שרי בהעמידו אלל הנכרי כיון דאין שליחות לנכרי ומאל דישאל שני לא זכיס דקבלתו לנכרי ואינו חייב לנכרי כלום אלל לישראל וכשנתן רביית לנכרי הרי הוא נתן עבור ישראל המלוה ופוטרו נגד הנכרי והוי כמותן לישראל עצמו ומשני דנכרי ליה הניחם ע"ג קרקע והפטר והלוה יטלם מעל גבי קרקע כצויו הנכרי להחמיש לו קרן ורביית ואפילו אלל הפקיר ישראל המעות כשנתנם ע"ג קרקע והוי עדיין שלו כשנטלם ישראל שני מכל מקום כשפורע לנכרי רביית אינו בשביל ישראל רלשון שהרי כבר פטרו הנכרי אלל כשלא הניחם ע"ג קרקע אלל אמר מן לפלוני ישראל והפטר ואני אמנה עמו שיתן לי קרן ורביית היה אסור אע"פ שעתה נמי אינו פורע לו רביית לפטור את הרלשון שהרי כבר פטרו הנכרי מכל מקום כיון שקבל המעות מיד ישראל הרלשון שהיה עד עתה המעות בחזירותו וראה כמותן לו רביית אע"פ שאינו מתנה עמו אלל הנכרי:

ק"ב א ב מ"י פ"ה
מלכות מלוה וזה
הלוה ה' חתנ' לון ק"ג
טושי"ט י"ד ט"ו ק"ב ס"ק
פ':
ק"ב ג מ"י ט"ס הלכה ג
סמך ט"ס טושי"ט י"ד
ט"ו ק"ב ס"ק פ':
ק"ב ד מ"י ט"ס ה' ד
טושי"ט ט"ס ט"ו
ו':
ק"ב ה ו מ"י ט"ס ה' ג
טושי"ט ט"ס ט"ק פ'
ז':
ק"ב ז מ"י פ"ד מהל'
תרומות הלכה ה':
ק"ב ח ט מ"י פ"ג
מלכות ש"לוחין
והפסוק הלכה ו טושי"ט
ח"ה ט"ו ק"ב ס"ק פ':
ק"ב י מ"י ט"ס ה' ג
טושי"ט ט"ס ט"ק
ז':

תורה אור השלם
1 כן תרומה גם אהם
תרומת ה' ט' טבל
מעשרותיכם אשר תקחו
מאת בני ישראל ונתתם
טעמו את תרומת ה'
לאהרן הכהן:
בפרד"י ר"ח כ"ח

אף על גב דלית ליה שליחות אית
תם דהשתא הו לא אמרינן סופא לחומרטא כדזהו אמרינן מעיקרא אלל מיירי נמי כגון שנטל ונתן ביד שקיבל ישראל המעות מן הנכרי ונתנם לחבירו וקמ"ל דלא אמרינן אדעתא דנכרי גמיר ומקני ליה וה"ל איכא בשלמא כפ"ס ארבעה חסין (יבמות דף ל"ד). דלא קאי גבי בשלמא כולוה משכתח לנו דשוו שליח ומחוק פ"ה ור"ח משמע דלעולם סופא לחומרטא כחוב בירושלמי ישראל שנתנו נכרי אפוטרופוס או סנטר מותר ללוות ממנו ברביית ונכרי ישראל אפוטרופוס או סנטר אסור ללוות ממנו ברביית מעותיו של נכרי שמופקדין ביד ישראל שמופקדין ביד נכרי מותר ללוות ממנו ברביית זה הכלל כל שהוא בחזירות ישראל אסור בחזירות נכרי מותר ובתשבוה אחת כתב רבינו תם דהיתר גמור הוא כהאי גוונא שישראל הלוה משכנתותיו על ידי נכרי או על ידי עצמו והמלוה יקבל משכנתות מיד נכרי ויתן המעות לנכרי או אפי' לישראל אף שישראל המלוה אינו מלוה לנכרי כפיכא הנכרי ולא יאח סומך המלוה כלל על הלוה כ"א על המשכנות והלוה הוא מסולק מן המשכון שהרי אם אנד אין לו דין ודברים עם המלוה שהרי לא קבלו אלל מיד נכרי [א] ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי דישאל המלוה לא בתר ערבא אזיל אלל בתר ליה אזיל ופי' לא יפרע הנכרי יפרע הערב הקרן והרביית דהשתא הוא דמוחין לנכרי:

שער